

СОЦІАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Ясточкіна Ірина Анатоліївна

доцент кафедри соціальної освіти та соціальної роботи

НПУ імені М.П. Драгоманова,

i.a.yastochkina@npu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0003-1250-4794>

Поняття «інновація» є похідною від лат. слова «innovatio», яке перекладається як «оновлення» чи «зміна». Інновація може виступати як:

- нововведення, раціоналізаторська пропозиція, тобто зміна технології, організації виробництва або самого продукту, що здійснюється з метою досягнення вищої ефективності або створення нової цінності;
- процес здійснення новацій.

Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV під інноваціями слід розуміти новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [2].

Під «інновацією» розуміється комплексне явище, яке торкається усіх аспектів людської діяльності (економічної, соціальної, екологічної тощо) та передбачає впровадження нововведення з метою отримання різних ефектів.

Поняття «соціальна інновація» можна визначити як свідомо організоване нововведення або нове явище в практиці соціальної роботи, що формується на певному етапі розвитку суспільства відповідно до соціальних умов, які змінюються, і що має за мету ефективні позитивні перетворення в соціальній сфері [1].

Тематичне видання «Стендфордський вісник соціальних інновацій» (Stanford Social Innovation Review) проголосив соціальну інновацію як «процес віднаходження,

забезпечення підтримки і впровадження оригінальних рішень для соціальних потреб і проблем» [1, с. 95].

Джерелами соціальних інновацій є зміни зовнішнього середовища, соціальні проблеми, що повсякчас виникають і які неможливо вирішити за допомогою традиційних методів, а також зміни потреб суспільства і його членів.

До сучасного трактування поняття «соціальна інновація» також можна віднести:

- 1) ідеї, стратегії, концепти, форми організації в соціальній сфері;
- 2) процес здійснення змін (впровадження нових рішень), тривала соціальна зміна, нестандартні рішення соціальної проблеми;
- 3) здійснення змін у поведінці та уподобаннях людей, у процесах впливу на зміни, у регулюванні економічних, соціальних та політичних процесів.

До найважливіших характеристик інновацій науковці відносять:

- «пріоритетність – показує потенційну практичну корисність і економічну безпеку, як наслідок – конкурентоспроможність інновації;
- універсальність – означає потенційну можливість інновації застосовуватись в різних сферах підприємництва;
- комерційна складова – характеризує величину інвестиційного попиту на нововведення і його потенційну прибутковість (з урахуванням можливих ризиків);
- безпека – характеризує екологічну безпеку при використанні нововведення, гарантію безпеки людей і надійність техніки;
- технологічність – здатність нововведення включатися в технологічну систему, покращуючи при цьому її характеристики;
- соціальність – характеризує можливий соціальний ефект від використання нововведення» [3, с. 232].

Інноваційні соціальні технології являють собою методи, засоби інноваційної діяльності, що спрямовані на створення та матеріалізацію нововведень у суспільстві, на реалізацію ініціатив, що викликають якісні зміни в різних сферах соціального життя, призводять до раціонального використання матеріальних та інших ресурсів у суспільстві.

«Інноваційні соціальні технології – методи і прийоми діяльності, спрямовані на нововведення у суспільстві. Це інноваційна діяльність, у результаті якої створюються та матеріалізуються суспільні ініціативи, котрі приводять до якісних змін в різних сферах життя, раціонального використання матеріальних, економічних і соціальних ресурсів. Особливого значення набувають інноваційні соціальні технології в кризові, перехідні періоди, коли практично повністю змінюються технології соціальних процесів та виникає гостра потреба в удосконаленні виробництва і управління, політичної й духовної сфер суспільного життя» [4, с. 15].

Постійне зростання інноваційної діяльності в соціальній сфері обумовлене такими процесами, як: загострення соціальних проблем, що вимагає пошуку нових підходів до їх вирішення; відсутність необхідних ресурсів для розвитку соціальної сфери, що потребує більш дієвих способів вирішення соціальних проблем; посилення вимог до якості послуг установ соціальної сфери та приведення їх у відповідність до міжнародних стандартів [3, с. 35].

Список використаних джерел:

1. Бойко-Бойчук Л. В. Поняття «соціальна інновація»: типи визначень, приклади застосування. Наука та інновації. 2009. Т. 5. № 3. С. 94–99.
2. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/40-15#Text> (дата звернення: 27.01.22).
3. Платонова Н. М. Инновации в социальной работе : учеб. пособие для студ. учреждений высш. проф. образования. Москва : Издательский центр «Академия», 2012. 256 с.
4. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 464 с.